

OPĆINA PROZOR - RAMA

Kralja Tomislava bb
88440 Prozor, BiH
E-mail: info@prozor-rama.org
Tel: 036 771 910
Faks: 036 771 342

Znanstveno-stručni skup

RAMA I RAMLJACI:

OD PRISILNOGA RASELJAVANJA DO NOVE INTEGRACIJE SA STARIM KRAJEM

(Prozor, rujan/listopad 2018.)

Mjesto održavanja simpozija:

- Dom kulture Prozor

Vrijeme:

- Rujan/listopad 2018.

Organizator:

- Općina Prozor-Rama

Programsko-organizacijski odbor:

- Dr. Jozo Ivančević
- Esad Dželilović
- Ivo Zane
- Fra Tomislav Brković
- Fra Mato Topić

Znanstveno stručni odbor:

- Prof. dr. sc. Ivan Markešić, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb
- Prof. dr. sc. fra Ivan Šarčević, Franjevačka teologija, Sarajevo
- Prof. dr. sc. fra Josip Jozić, Franjevačka teologija, Sarajevo

Rok za predaju sažetaka: 1. 8. 2017.

- Sudionici se prijavljuju putem elektroničke pošte. **Sažeci s ključnim riječima** trebaju biti dostavljeni na jeziku autora i engleskome jeziku.

Predaja završenih radova: 31. ožujka 2018.

- Cjeloviti radovi na jeziku autora predaju se u elektroničkom obliku.

Predstavljanje zbornika radova i znanstveni skup: rujan/listopad 2018.

- Tijekom trajanja simpozija. Simpozij će biti prigoda na kojemu će autori u vidu izlaganja predstaviti svoje radove iz već objavljenog zbornika.

Možebitne teme skupa:

UVOD

I. Prislino iseljavanje iz rodnoga kraja (teološki osvrt)

II. RAMA U ZRCALU

1. Geografski položaj ramskoga kraja
2. Geomorfološka slika Rame
3. Duhovna i povijesna situacija vremena u drugoj polovici 20. stoljeća u BiH i u Rami
  - 3.1. Društvene, političke, ekonomske, demografske, crkvene prilike u BiH (i Jugoslaviji) u tome razdoblju (kratak pogled na ondašnju Bosnu i Hercegovinu u okviru Jugoslavije)
  - 3.2. Društvene, političke, ekonomske, demografske, crkvene prilike na području općine Prozor u tome razdoblju
  - 3.3. Institucionalna 'infrastruktura' – općina (sa svim svojim službama), sud, policija (milicija), mjesni uredi, mjesne zajednice, pošta, škole, dom zdravlja, veterinarska stanica, trgovine; školstvo – osnovne (četvero i osmorazredne) kao i srednje škole, prometna povezanost
4. Razvoj ramskoga područja unutar ukupnih društvenih i ekonomskih procesa u BiH
  - 4.1. Školstvo – osnovne i srednje škole
  - 4.2. Poljoprivreda – način obrade zemlje: od rala do traktora
  - 4.3. Stočarstvo – način uzgoja stoke i proizvodnje mesa
  - 4.4. Šumarstvo – sječa i obrada drveta
  - 4.5. 'Graditeljska' slika prozorske općine : kuće, 'ratila', itd.
  - 4.6. 'Zdravstvena' slika prozorske općine – dom zdravlja, područne ambulante
  - 4.7. Prijevoz putnika i robe, cestovna povezanost (Sarajevo, Mostar, Zagreb)
  - 4.8. Poštanska povezanost
  - 4.9. Elektrifikacija naselja prozorsko-ramske općine – povijesni pregled
  - 4.10. Građevinarstvo i industrijska proizvodnja (Vitex, UNIS ...)
  - 4.11. Šumarstvo
  - 4.12. Voćarstvo
  - 4.13. Turizam, lov i ribolov
  - 4.14. Odlazak u inozemstvo – Gastarbeiteri. Početak modernizacije: radio, magnetofon, gramofon, automobili, nove kuće, nova moderna obuća i odjeća, ...
5. Demografska (nacionalna i religijska) slika prozorske općine nakon popisa stanovništva 1951. (prema službenome popisu i prema podacima, kako katoličkih župa tako i Islamske zajednice).
  - 5.1. Prirodno kretanje stanovništva (1941.- 1951.)
  - 5.2. Mehaničko kretanje stanovništva (migracije)
  - 5.3. Sastav stanovništva općine Prozor prema nacionalnoj i religijskoj pripadnosti (1945 – 2013)
  - 5.4. Sastav stanovništva općine Prozor prema ekonomskoj aktivnosti (1945 – 2013)
  - 5.5. Sastav stanovništva općine Prozor prema naobrazbi (1945-2013)
  - 5.6. Projekcija broja stanovnika – u sadašnjoj općini Prozor-Rama i u mjestima doseljenja
6. Vjerski život
  - 6.1. Katolička crkva – samostan, dekanat, župe, pastoral, vjeronauk
  - 6.2. Islamska zajednica – džemati, vjeronauk
  - 6.3. Vjerski i kulturni objekti (crkve i džamije)
  - 6.4. Groblja i pokopni običaji – katolički, muslimanski;
  - 6.5. Vjerovanja - katolika i muslimana
  - 6.6. Ženidbeni običaji – katolički, muslimanski
7. Rama u umjetnosti i umjetnost u Rami
8. Rama u pjesmi i usmenoj predaji
9. Kulturni život lokalne zajednice prozorsko-ramske općine
10. Ramski život *u malom* – Etnografski muzej

III. IZGRADNJA HE JABLANICA I HE RAMA – OD IDEJE DO REALIZACIJE

1. Temeljni energetska, društveno-ekonomski i politički aspekti različitih projekata izgradnje brane na rijeci Rami
  - 1.1. Značenje izgradnje HE Rama u vremenu austrougarske vlasti – prvi nacrti brane kao i prvi planovi za potapanje većeg dijela Ramske kotline
  - 1.2. Značenje izgradnje HE Rama u vremenu socijalističke vlasti
    - 1.2.1. Drama socijalističke modernizacije – na primjeru HE Rama
    - 1.2.2. Tijek gradnje HE Rama nakon 2. svjetskog rata – od prvih istraživanja do početka i završetka izgradnje i puštanja u rad
    - 1.2.3. Utjecaj izgradnje HE Rama na prirodu i okoliš (klima, biljni i životinjski svijet)
    - 1.2.4. Utjecaj izgradnje HE Rama na lokalno stanovništvo (prisilno preseljavanje)
    - 1.2.5. Utjecaj izgradnje HE Rama na ukupnu socijalnu cijenu na gospodarske, prometne (cestovne i poštanske) prilike, crkvene odnose (napuštanje već postojećih vjerskih objekata i gradnja novih kao i stvaranje novih župa i džemata)

IV. PRISILNO RASELJAVANJE

1. *Stanje prije početka iseljavanja*

- 1.1. Procjena zemljišta, stambenih objekata, isplata
- 1.2. Odlazak u potragu za novim domovima
- 1.3. Ostanak mnogih i preseljenje u planinska područja
- 1.4. Proces (vremenski slijede) seljenja – kako, čim i kamo se selilo

2. *Nakon selidbe - kako se nastavio život u Rami, a kako u mjestima doseljavanja*

2.1. Što je ostalo od 'bivše' Rame

- 2.1.1. Oživljavanje / pretvaranje privremenih (planinskih) u stalna prebivališta
- 2.1.2. Način organizacije života u promijenjenim okolnostima (školstvo, zdravstvo, trgovina, prometna povezanost, crkveni život)

2.2. Analiza policijskih, župnih i inih evidencija o promjenama koje su nastupile doseljavanjem većeg broja Ramljaka (Hrvata i Bošnjaka) u ta mjesta:

- 2.2.1. Sarajevo i okolica
- 2.2.2. Travnik i okolica
- 2.2.3. Zagreb i okolica (Sesvete)
- 2.2.4. Sveti Ivan Zelina
- 2.2.5. Popovača
- 2.2.6. Rovinje
- 2.2.7. Čazma
- 2.2.8. Požega s okolnim mjestima (Buk, Pleternica itd.)
- 2.2.9. Vođinci kraj Vinkovaca
- 2.2.10. Ilok
- 2.2.11. ?????

2.3. Analiza utjecaja dolaska prisilno raseljenih Ramljaka u nova područja življenja

- 2.3.1. Pokazatelji društvenih posljedica preseljenja (adaptacija u novoj sredini)
- 2.3.2. Pokazatelji ekonomskih posljedica preseljenja (zaposlenost, zarada, dugovi)
- 2.3.3. Pokazatelji mentalnog i fizičkog zdravlja preseljenih osoba (smrtnost dojenčadi, odlazak liječnicima, učestalost oboljenja, smrtnost)

3. *Veze (crkvene i društvene) staroga kraja s iseljenim stanovništvom*

- 3.1. Crkvena povezanost
- 3.2. Ramska zajednica sa svojim filijalama
- 3.3. Ramski susreti
- 3.4. ???

V. RAZVOJ RAME U 21. STOLJEĆU: gospodarski razvoj i mogućnosti demografske obnove

VI. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA